

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти Харківської обласної (військової) адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Методичні рекомендації

ПРОПЕДЕВТИЧНА ПРАКТИКА

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

**Спеціальність 016 Спеціальна освіта. 02. Корекційна
психопедагогіка**

Факультет Дошкільної і спеціальної освіти та історії

Ступень вищої освіти бакалавр

Харків 2024

УДК 378.147.88

Укладачі:

Тельна О.А.	кандидат педагогічних наук, доцент
Яцинік А.В.	кандидат педагогічних наук, доцент
Потамошнієва О.М.	викладач кафедри

Рецензенти:

Калініна Т.С. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Пехарєва С.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

М 51 Методичні рекомендації «Пропедевтична практика» : / уклад. :
О.А. Тельна, А.В. Яцинік, О.М. Потамошнієва.– Харків, 2024. – 69 с.

У методичних настановах для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з галузі знань 016.02 Спеціальна освіта. Корекційна психопедагогіка. Методичні настанови «Пропедевтична практика» містять загальні вимоги щодо організації і проведення одного з виду практик, передбачених освітньо-професійною програмою з підготовки бакалаврів та методичні вказівки щодо змісту цього виду практики, підготовки до контрольних заходів, оформлення звітної документації, захисту результатів практики.

*Затверджено на засіданні науково-методичної ради факультету
дошкільної спеціальної освіти та історії Комунального закладу
«Харківська
гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної
ради.*

Протокол № 1 від 31 серпня 2024 р.

ЗМІСТ

Передмова	5
РОЗДІЛ 1 ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ	
1.1 Мета і завдання практики.....	6
1.2 Програмні компетентності та результати навчання.....	7
1.3 База практики	11
1.4 Зміст практики.....	11
1.5 Організація та керівництво практикою.....	19
1.6 Методи навчання.....	19
1.7 Форма контролю і критерії оцінювання.....	20
1.8 Політика академічної доброчесності.....	24
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ	
2.1. Загальні методичні рекомендації для проходження методичної практики.....	25
2.2 Загальні основи дидактики. Принципи побудови освітньо-розвиткової роботи.....	31
2.3. Основні теоретичні засади формування ігрової діяльності.....	39
2.4 Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.....	43
ПІСЛЯМОВА	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ТА РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ...	52
ДОДАТКИ	55

ПЕРЕДМОВА

Пропедевтична практика є важливим елементом підготовки здобувачів освіти зі спеціальності 016 Спеціальна освіта, спеціалізації 02 Корекційна психопедагогіка. Згідно вимог Освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальної освіти «Корекційна психопедагогіка», пропедевтична практика організовується на першому курсі і покликана ознайомити здобувачів з особливостями організації освітньо-корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, сформуванню у них уявлення про зміст роботи корекційного педагога, поняття про існуючі категорії порушень розвитку, особливості поведінки дітей з особливими освітніми потребами та надати можливість з перших днів навчання зануритись в професійну атмосферу спеціального або інклюзивного закладу освіти.

За останні роки спостерігається збільшення осіб з ООП, тому фахівець з спеціальної освіти повинен володіти інформацією щодо класифікації порушення розвитку, особливостей психофізичного розвитку дітей різних вікових категорій і нозологій. Важливість цього виду практики пояснюється тим, що вона надає змогу здобувачам освіти вже на першому курсі сформуванню уявлення про особливості дітей із різними порушеннями психофізичного розвитку та надати студентам інформацію про особливості роботи, як спеціальних освітніх установ, так і освітніх закладів, які працюють в інклюзивному форматі. Враховуючи той факт, що освітньо-професійна програма підготовки бакалаврів зі спеціалізації 02 Корекційна психопедагогіка має практично орієнтований характер, саме залучення здобувачів з перших днів навчання до ознайомлення з практичними аспектами роботи закладів спеціальної і інклюзивної освіти має важливий елемент підготовки майбутніх.

РОЗДІЛ 1

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

1.1 Мета і завдання практики

Мета ОК: формування у здобувачів освіти системних уявлень про організацію навчально-виховного процесу в освітніх закладах для дітей із психофізичними порушеннями (інтелекту, зору, мовлення, слуху, опорно-рухового апарату, емоційно-вольової сфери), ознайомлення з практичним досвідом роботи спеціальних педагогів.

Завдання: 1) забезпечення неперервності та послідовності в оволодінні здобувачами освіти професійної діяльності;

2) теоретична та практична підготовка до роботи з дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, зору, слуху, мовлення, опорно-рухового апарату, емоційно-вольової сфери, соціальної поведінки);

3) забезпечення єдності теоретичної та практичної підготовки майбутніх фахівців, комплексного формування системи спеціальних знань та організаційних навичок, які можуть забезпечити становлення професійних компетентностей спеціального педагога; 4) поглиблення та закріплення теоретичних знань здобувачів освіти, ознайомлення з системою практичної діяльності спеціального педагога;

5) ознайомлення з різновидами порушень у психофізичному розвитку дітей та оволодіння різними видами спостереження як методу їх психологічного дослідження;

6) залучення здобувачів освіти до професійної діяльності, формування універсальних загальнокультурних і професійних компетентностей для вирішення професійних завдань у процесі психолого-педагогічного супроводу дітей із психофізичними розладами в закладі спеціальної та / чи інклюзивної освіти.

Завдання пропедевтичної практики у дистанційному форматі навчання реалізуються з використанням веб-середовища дистанційного навчання, інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання у режимі синхронного й асинхронного навчання для виконання професійних обов'язків.

1.2. Програмні компетентності та результати навчання

Вивчення ОК спрямоване на формування таких *компетентностей*:

1. **ІК.** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних.

2. **ЗК-1.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

3. **ЗК-2.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

4. **ЗК-3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

5. **ЗК-4.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

6. **ЗК-5.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

7. **ЗК-6.** Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

8. **ЗК-7.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
9. **ЗК-9.** Здатність до міжособистісної взаємодії.
10. **ЗК-10.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
11. **СК-1.** Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб із особливими освітніми потребами.
12. **СК-2.** Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.
13. **СК-3.** Здатність застосовувати загальні та спеціальні психолого-педагогічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.
14. **СК-4.** Здатність планувати й організовувати освітньо- корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.
15. **СК-5.** Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.
16. **СК-7.** Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.
17. **СК-8.** Готовність до діагностико-консультативної діяльності.
18. **СК-11.** Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.
19. **СК-12.** Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому клімат рівноправності та комфортні умови для особистісного розвитку вихованців і їхньої соціальної інтеграції.
20. **СК-13.** Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без

упередженого ставлення до індивідуальних потреб і можливостей.

21. **СК-15.** Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

22. **СК-16.** Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

23. **СК-17** Здатність до виконання освітніх і професійних обов'язків з використанням дистанційних форм синхронного й асинхронного навчання, включно з навчальною, діагностичною, консультативною роботою.]

Вивчення ОК спрямоване на досягнення таких *програмних результатів навчання*:

РН-1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН-2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН-3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН-5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо- корекційного процесу в різних типах закладів.

РН-6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого- педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН-7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

РН-8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН-10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН-11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

РН-12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

РН-13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

РН-14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

РН-15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

РН-16. Ухвалювати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

РН-17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН-18. Виявляти готовність до оволодіння інформацією освітньо-професійного характеру в онлайн режимі, вміти здійснювати фахову

діяльність з використанням сучасних ІТ технологій з метою підвищення власної психолого-педагогічної кваліфікації та надання діагностичних і консультативних послуг.

1.3. База практики

Базами для проведення пропедевтичної практики є заклади освіти, що повинні відповідати певним вимогам:

- відповідати профілю підготовки фахівців даної спеціальності;
- мати високий рівень техніки та технології, організації та культури праці, інформаційні технології;
- забезпечувати можливість проходження практики групою бакалаврів;
- мати висококваліфікованих фахівців, здатних успішно виконувати обов'язки керівника практики;
- підтримувати постійні контакти з закладом вищої освіти.

Отже, базою пропедевтичної практики може бути заклад спеціальної освіти для дітей дошкільного або шкільного віку та заклад, який залучено до організації інклюзивного навчання. Вибір бази практики здійснюється з урахуванням поточної ситуації та у відповідності до договорів про співпрацю між Академією і закладами освіти.

1.4. Зміст практики

Саме проведення практики сприяє занурення здобувачів освіти в професійну діяльність спеціального педагога, саме практика дозволяє створити умови максимально наближені до реальних і підготувати здобувача освіти майбутньої професійної діяльності, сформувати впевненість у вирішенні власних професійних завдань.

1. Цей вид практики проводиться у першому і другому семестрі

першого року навчання, загальна тривалість практики -112 годин, на самостійну роботу відведено 68 годин (6 кредитів ECTS). Практика завершується заліком.

2. Під час практики здобувачі освіти знайомляться з базою практики, адміністрацією, педагогічним колективом. Вивчають особливості організації освітньо-розвиткової роботи у конкретному освітньому закладі, знайомляться зі специфікою роботи, вивчають нормативно-правові документи організації освітнього процесу у конкретному закладі та локальні нормативні документи.

3. Наступний блок видів робіт з пропедевтичної практики передбачає проведення здобувачами освіти спостереження за дітьми, роботою педагогічних працівників, залучених до надання освітньо-розвиткових послуг. Вивчення функціональних обов'язків і співвідношення їх до практичної діяльності педагогічних працівників.

4. Поступово за час практики здобувачі залучаються до проведення освітньо-розвиткової роботи з урахуванням власних можливостей, рівня підготовки та рекомендацій керівника практики від закладу.

5. Під час практики практики здобувачів освіти повинні провести по три і чотири відповідно до семестру освітньо-розвиткових заняття з дітьми, які є контрольними. До такого виду занять можуть бути віднесені дидактичні ігри, виховні заходи, індивідуальні заняття та ін.. Керівник практики від кафедри або закладу освіти може надати рекомендації щодо проведення здобувачем освіти виду освітньо-розвиткового заняття, з урахуванням індивідуальних можливостей і рівня підготовки та обізнаності здобувача освіти з теретичними питаннями забезпечення освітньо-розвиткової роботи з дітьми з ООП.

У період практики особливо інтенсивно проходить процес формування професійних умінь і навичок, оскільки вона здійснюється в умовах, максимально наближених до майбутньої професійної діяльності, і, фактично, являє собою організацію самостійної практичної діяльності, спрямованої

на вирішення конкретних професійно-орієнтованих завдань.

Наприкінці практики здобувачі надають звітну документацію:

1. Щоденник з практики (приклад наведено у додатках).
2. Оформлені належним чином конспекти контрольних заходів.
3. Звіт за результатами практики.

Залік з практики проходить у вигляді захисту здобувачем освіти матеріалів створених під час практики та відповіді на запитання керівників практики, які дозволяють оцінити глибину занурення здобувача у специфіку конкретного закладу освіти.

Враховуючи виклики сьогодення, пропедевтична практика може бути організована у синхронному та асинхронному дистанційному форматі. У синхронному дистанційному форматі проводиться настановча і звітна конференції, консультації керівників практики від кафедри зі здобувачами освіти і перевірка та обговорення виконаних завдань організовується у асинхронному режимі. Як правило, синхронне дистанційне навчання проводиться за допомогою платформи Google Meet, ZOOM або інший узгоджений сервіс, асинхронне може проводитись у форматі найбільш зручному для здобувача та викладача (електронна пошта, телефонні консультації, інші ресурси, наприклад, Classroom).

Безпосереднє відвідування здобувачем освіти бази практики організовується в залежності від умов роботи закладу. Як правило, здобувач освіти підключається за допомогою визначених закладом освіти платформ до синхронного або асинхронного дистанційного навчання, переглядає відеоролики занять та консультації, приймає участь у засіданнях команди психолого-педагогічного супроводу, педагогічної ради, інших заходах. Відповідальність за організацію дистанційного відвідування здобувачем освіти бази практика покладається на керівника практики від освітнього закладу (бази практики). Керівник практики від кафедри може здійснювати оперативний контроль за відвідуванням здобувачем освіти бази практики.

На практиці у дистанційному форматі, послуговуючись матеріалами репозиторію та сайтом бібліотеки академії, освітніми платформами для дистанційного навчання, іншими інформаційно-ресурсними сервісами, бакалаври формують уявлення про особливості організації освітньо-розвиткової роботи з дітьми з ООП та накопичують практичний досвід надання такого виду освітніх послуг.

Види робіт з пропедевтичної практики, розподілений на навчальними тижнями, представлено у таблиці 1.1.. В цій таблиці також зазначені види самостійної роботи та кількість годин, передбачена освітнім планом на виконання кожного виду роботи

Таблиця 1.1

Зміст завдань з пропедевтичної практики і самостійної роботи здобувача освіти

№З/п	Тема	Форма навчального заняття	Завдання для самостійної роботи
І семестр			
1	Настановча онлайн-конференція. Вивчення особливостей бази практики й ознайомлення з особливостями функціонування закладу: режим роботи, кількість груп, наповненість груп, педагогічний склад (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год сам. роб 2 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 4 год.	1. Ознайомитись із силабусом практики 2. Вивчити методичні рекомендації до проходження практики.
2	Загальний аналіз особливостей навчально-виховного процесу, режиму дня, корекційно-розвивальної роботи з дітьми: відповідність нормативним документам, сучасним вимогам організації спеціальної освіти (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 4 год.	1. Проаналізувати документацію. 2. Законспектувати основні тези.
3	Аналіз роботи педагогів у роботі з дітьми з	Денна форма практ. зан. 4 год.	1. Проаналізувати побачене, вивчити методичну літературу, інформаційні

	психофізичними порушеннями (в синхронному/асинхронному форматі)	сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 4 год.	джерела, 2. Законспектувати основні тези.
4	Аналіз роботи педагогів у роботі з дітьми з психофізичними порушеннями (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 6 год.	1. Проаналізувати побачене, періодичну, методичну літературу 2. Законспектувати основні тезкласти аналіз роботи адногрупниць
5	Аналіз особливостей поведінки дітей із психофізичними порушеннями під час режимних процесів (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 6 год.	1. Проаналізувати побачене на занятті; прочитати відповідну методичну літературу. 2. Законспектувати основні тези.
6	Аналіз особливостей поведінки дітей з психофізичними порушеннями під час корекційно-розвивальної роботи (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 6 год.	1. Проаналізувати побачене на занятті, вивчити методичну, періодичну літературу, інформаційні джерела 2. Законспектувати основні тези.
7	Аналіз особливостей поведінки дітей з психофізичними порушеннями під час корекційно-розвивальної роботи (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 6 год.	1. Аналіз побаченого на занятті та методичної, періодичної літератури 2. Законспектувати основні тези.
8	Аналіз організації режимних процесів, корекційно-розвивальних занять(в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 2 год сам. роб 6 год.	1. Проаналізувати побачене, відповідну методичну літературу. 2. Законспектувати основні тези.
9	Аналіз організації режимних процесів, корекційно-розвивальних	Денна форма практ. зан 4 год. сам. роб 2 год.	1. Проаналізувати побачене, відповідну методичну літературу. 2.Законспектувати основні тези.

	занять (в синхронному/асинхронному форматі)	Заочна форма практ. зан. 2 год сам. роб 6 год.	
10	Аналіз організації режимних процесів, корекційно-розвивальних занять (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 2 год сам. роб 6 год.	1. Зробити письмовий аналіз побаченого на занятті. 2. Підготувати конспект 5-ихвилинної корекційно-розвивальної взаємодії з дітьми.
11	Проведення корекційно-розвивальних занять (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 2 год сам. роб 6 год.	1. Проаналізувати роботу однокласників і свою. 2. Підготувати конспект 5-и хвилинної корекційно-педагогічної взаємодії з дітьми.
12	Проведення корекційно-розвивальних занять (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 2 год сам. роб 6 год.	1. Проаналізувати роботу однокласників і свою. 2. Підготувати виступ на підсумковій конференції.
13	Проведення корекційно-розвивальних занять (в синхронному/асинхронному форматі). Підсумкова онлайн-конференція з практики	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 6 год. Заочна форма практ. зан. 2 год сам. роб 6 год.	1. Підготовка звітної документації з проходження практики.
II семестр			
1	Настановча онлайн-конференція. Вивчення особливостей бази практики й ознайомлення з особливостями функціонування закладу: режим роботи, кількість груп, наповненість груп, педагогічний склад (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 4 год.	Знайомство з вебсайтом закладу освіти, оформлення щоденника практики.
2	Загальний аналіз особливостей навчально-	Денна форма практ. зан. 4 год.	Аналіз нормативної документації, конспектування основних тез.

	виховного процесу, режиму дня, корекційно-розвивальної роботи з дітьми: відповідність нормативним документам, сучасним вимогам організації спеціальної освіти (в синхронному/асинхронному форматі)	сам. роб, 2 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 4 год.	
3	Аналіз роботи педагогів у роботі з дітьми з психофізичними порушеннями (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 4 год.	Аналіз побаченого на занятті, конспектування основних тез.
4	Аналіз роботи педагогів у роботі з дітьми з психофізичними порушеннями (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 4 год	Аналіз побаченого на занятті, конспектування основних тез.
5	Аналіз особливостей поведінки дітей із психофізичними порушеннями під час режимних процесів (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 4 год.	
6	Аналіз особливостей поведінки дітей з психофізичними порушеннями під час корекційно-розвивальної роботи (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 4 год.	Аналіз побаченого на занятті, конспектування основних тез.
7	Відвідування та аналіз корекційних занять (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 4 год.	Аналіз побаченого на занятті, конспектування основних тез.
8	Відвідування та аналіз корекційних занять (в синхронному/асинхронному	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год.	Аналіз побаченого на занятті, конспектування основних тез.

	форматі)	Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 4 год.	
9	Відвідування та аналіз корекційних занять (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 4 год.	Аналіз побаченого на занятті, конспектування основних тез.
10	Робота із документацією закладу (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 2 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 5 год.	Аналіз документації та конспектування основних тез.
11	Відвідування та аналіз корекційних занять (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 4 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 6 год.	1. Проаналізувати побачене на занятті; 2. Підготувати план-конспект корекційно-розвивального заняття з дітьми.
12	Проведення корекційно-розвивальних занять (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 4 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 6 год.	1. Проаналізувати роботу свою і одногрупників; 2. Підготувати плани-конспекти занять із дітьми.
13	Проведення корекційно-розвивальних занять (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 4 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 6 год.	1. Проаналізувати роботу свою і одногрупників; 2. Підготувати плани-конспекти занять із дітьми.
14	Проведення корекційно-розвивальних занять (в синхронному/асинхронному форматі).	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 4 год. Заочна форма практ. зан. 1 год	1. Проаналізувати роботу свою і одногрупників; 2. Підготувати плани-конспекти занять із дітьми.

		сам. роб 6 год.	
15	Проведення корекційно-розвивальних занять (в синхронному/асинхронному форматі)	Денна форма практ. зан. 4 год. сам. роб. 4 год. Заочна форма практ. зан. 1 год сам. роб 6 год.	1. Проаналізувати роботу свою і одногрупників; 2. Підготувати звітну документацію.

1.5. Організація та керівництво практикою

Відповідальність за загальний контроль практики покладається на керівника закладу вищої освіти. Безпосередню організацію практики та контроль за її проведенням в Академії здійснює завідувач практики, який за рішенням ректора може бути підпорядкований проректору з науково-педагогічної роботи.

Безпосереднє керівництво практикою здобувачів вищої освіти забезпечують викладачі-керівники практики.

Основним навчально-методичним документом, що регламентує діяльність здобувачів вищої освіти і керівників практики, є силабус практики.

Перед початком семестру наказом про організацію практики затверджується перелік баз практики та строки її проходження.

Викладачі-керівники практики здійснюють такі заходи:

- розробляють силабус практики відповідно до навчального плану, освітньо-професійної чи освітньо-наукової програми;
- розробляють графіки або плани практики;
- забезпечують проведення всіх організаційних заходів перед початком практики: настановчі конференції (ознайомлення практикантів із необхідною документацією: зміст практики, щоденник, методичні рекомендації тощо), інструктажі з техніки безпеки;
- перевіряють та оцінюють звітну документацію здобувачів вищої освіти.

Здобувачі вищої освіти під час проходження практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від викладача-керівника консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- виконувати всі завдання, передбачені силабусом практики;
- дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки на базі практики;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно здати звітну документацію з практики.

1.6 Методи навчання

Для ефективної організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності магістрантів застосовується комплекс словесних, наочних та практичних методів навчання, що містять гносеологічний, логіко- змістовий, психологічний та педагогічний аспекти.

Окрім традиційних методів навчання (практичне заняття, бесіда, демонстрація, консультування, тренувальні вправи) з метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1. За джерелом інформації: словесні (пояснення, бесіда); практичні (опрацювання наукових досліджень, технології case-study, проблемно-пошукові, компетентнісно-орієнтовані); наочні (демонстрація, спостереження, ілюстрація).

2. За логікою передачі та сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі (проектні), творчі.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: дидактична дискусія, «мозковий штурм», технології

case-study, брейн-ринг, демонстраційні методи, практико-орієнтоване «занурення» у ситуацію, створення ситуації пізнавальної новизни.

1.7 Форма контролю і критерії оцінювання

Оцінювання здобутих компетентностей студентів здійснюється відповідно до вимог кредитної трансферно-накопичувальної системи організації освітнього процесу. Форми контролю: поточний, підсумковий модульний, семестровий підсумковий (залік). Оцінюються усні й письмові відповіді, доповіді, тести, контрольні роботи, практичні завдання, презентації, реферати, самостійна робота, залік/іспит відповідно до внутрішнього Порядку оцінювання здобутих компетентностей здобувачів освіти.

Перевірка та оцінювання знань здобувачів має кілька видів:

поточний контроль: перевірка виконаних завдань на базі практики, аналіз діяльності;

підсумковий контроль: перевірка звітної документації, залік.

Після закінчення практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми та складають залік.

Бакалавру, який не виконав у повному обсязі завдань, передбачених програмою практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно, за умов, визначених адміністрацією академії (у вільний від навчання час та в межах графіку освітнього процесу). Здобувач, який повторно отримав негативну оцінку з практики, відраховується з академії.

Оцінювання проходить згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи. Результати оцінюються за 100-бальною шкалою оцінювання ECTS .

При проведенні семестрового контролю у формі диференційованого заліку підсумкова оцінка з практики виставляється за результатами

поточного контролю та підсумкового контрольного заходу. У цьому випадку результати як поточного, так і підсумкового контролю оцінюються за 100-бальною шкалою кожен з ваговими коефіцієнтами відповідно 0,6 та 0,4.

Шкала оцінювання практики за семестр (ECTS та національна):

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії якісного оцінювання результатів проходження практики

Оцінка	Критерії оцінювання
90-100	ставиться у випадку, якщо матеріали практики відповідають усім формальним та змістовним вимогам до їх написання, зокрема: матеріали практики подані у встановлений термін; звітна документація представлена у повному обсязі; матеріали практики є оригінальним авторським доробком здобувача освіти, а не ксерокопією чи дублюванням роботи іншої особи.
74-89	ставиться у випадку, якщо матеріали практики відповідають усім формальним та змістовним вимогам до їх написання, зокрема: матеріали практики подані у встановлений термін, у повному обсязі; матеріали практики є оригінальним авторським доробком здобувача освіти, а не ксерокопією чи дублюванням роботи іншої особи, але є недоліки та неточності.
60-73 бали	ставиться у випадку, якщо матеріали практики відповідають встановленим формальним та змістовним вимогам до їх написання, зокрема: матеріали практики подані пізніше встановленого терміну; матеріали практики є оригінальним авторським доробком здобувача освіти, а не ксерокопією чи дублюванням роботи іншої особи; матеріали практики представлені в неповному обсязі, наявні помилки, якщо здобувач за допомогою керівника практики спроможний виявити, але не завжди може виправити; здобувач не дотримувався всіх вимог до оформлення матеріалів практики.
35-59 балів	ставиться у тих випадках, якщо: матеріали практики не подані або подані частково; матеріали практики є дублюванням або ксерокопією матеріалів іншого здобувача освіти.
0-34	ставиться у випадку, коли здобувач освіти не виконав програму практики; здобувач освіти має пройти курс повторно

Шкала оцінювання при проведенні поточного контролю

1-й семестр

Поточний контроль					Підсумковий контроль	Загальна
№ з\п	Види робіт	min-max*	Рейтинговий бал	Еквівалент оцінки за національною шкалою	залік	
1.	Контрольний захід (за кожен) Всього за семестр 3-и контр.зах. (3x20= max 60)	12-20	0-11	незадовільно	Max 100 (k=0,4)	S _{заг} =0,6*S _{підс} +0,4*S _{залік}
			12-14	задовільно		
			15-17	добре		
			18-20	відмінно		
2.	Звіт	10	0-2	незадовільно		
			3-4	задовільно		
			5-7	добре		
			8-10	відмінно		
3.	Щоденник	12-20	0-11	незадовільно		
			12-14	задовільно		
			15-17	добре		
			18-20	відмінно		
4.	Самостійна робота	10	0-2	незадовільно		
			3-4	задовільно		
			5-7	Добре		
			8-10	Відмінно		
max 100 (k=0,6)						100

2-й семестр

Поточний контроль					Підсумковий контроль	Загальна
№ з\п	Види робіт	min-max*	Рейтинговий бал	Еквівалент оцінки за національною шкалою	залік	
1.	Контрольний захід (за кожен) Всього за семестр 4-и контр.зах. (3x20= max 60)	7-15	0-7	незадовільно	Max 100 (k=0,4)	S _{заг} =0,6*S _{підс} +0,4*S _{залік}
			8-10	задовільно		
			11-13	добре		
			13-15	відмінно		
2.	Звіт	10	0-2	незадовільно		
			3-4	задовільно		
			5-7	добре		
			8-10	відмінно		
3.	Щоденник	12-20	0-11	незадовільно		
			12-14	задовільно		
			15-17	добре		
			18-20	відмінно		
4.	Самостійна робота	10	0-2	незадовільно		
			3-4	задовільно		
			5-7	Добре		
			8-10	Відмінно		
max 100 (k=0,6)						100

1.8. Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність передбачає сумлінне і вчасне виконання обов'язків здобувачем освіти, зокрема відвідування бази практики (або включення в освітній процес установи в дистанційному режимі за допомогою відповідних сервісів), дотримання графіків і дедлайнів навчального плану та програми, толерантне й шанобливе ставлення до всіх учасників освітнього процесу.

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення Кодексу академічної доброчесності, а саме:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Академічна доброчесність передбачає сумлінне і вчасне виконання обов'язків здобувача освіти, зокрема відвідування аудиторних занять, дотримання графіків і дедлайнів навчального плану та програми, толерантне й шанобливе ставлення до всіх учасників освітнього процесу.

Проявами порушення морально-етичних принципів поведінки учасників освітнього процесу є списування, у тому числі через посередництво Інтернету, використання у власній праці чужих матеріалів без посилань, представлення як своїх здобутків матеріалів, узятих з Інтернету.

Відпрацювання пропущених із поважної причини занять здійснюється студентом або самостійно, або в ході індивідуальних занять згідно з графіком консультацій викладача, або дистанційно.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості

балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ОСНОВНИХ БЛОКІВ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

2.1. Загальні методичні рекомендації щодо проходження пропедевтичної практики

Завдання пропедевтичної практики умовно можна розділити на три основні тематичні блоки.

Перший блок стосується проведення аналізу бази практики, а саме: визначення профілю, освітньої програми, за якою працює заклад, які освітні послуги надає, з'ясувати, хто входить до команди забезпечення освітньої діяльності. Для цього слід проаналізувати які категорії педагогічних працівників є у закладі освіти, визначити їх функціональні обов'язки, з'ясувати сутність взаємозв'язку між педагогами під час організації освітньо-розвиткової роботи.

Для того щоб здобувачі освіти розуміли організаційні аспекти роботи освітнього закладу їм слід ознайомитись з Класифікатором професій, Типовими посадовими інструкціями педагогічних працівників закладу освіти, вивчити розділ сайту Інституту модернізації змісту освіти щодо діючих освітніх програм, підручників та інших методичних матеріалів, які забезпечують і регулюють якість надання освітньо-розвиткових послуг дітям з особливими освітніми потребами.

Другий умовний тематичний блок завдань Передбачає проведення спостережень і аналізу за освітньо-розвитковою роботою з дітьми з особливими освітніми потребами

Особливості проведення спостереження і аналізу пояснюються керівниками практики під час проведення консультацій. Схеми проведення аналізу освітньо-розвиткових занять наведено у додатках. Під час проведення

спостережень за дітьми, в першу чергу, рекомендуємо звертати увагу на особливості їх поведінки, ступінь мовленнєвої активності, контактності та розуміння зверненого висловлювання. При виконанні цих завдань здобувачами освіти, рекомендуємо практикантам послуговуватись схемою психолого-педагогічної характеристики на дитину.

Третій умовний блок завдань передбачає створення конспектів освітньо-розвиткового заходів з дитиною з ООП та їх проведення. Складання конспекту і проведення підпорядковується загальнодидактичним принципам організації освітньо-розвиткової роботи, методичним засадам, з урахуванням типу провідної діяльності дитини, її вікових і індивідуальних особливостей.

Далі у тексті методичних рекомендацій наведемо посилання на електронні ресурси, які прийдуть на допомогу здобувачам освіти під час виконання завдань пропедевтичної практики, зазначених у силабусі до освітнього компоненту і у розділі 1.4 цих методичних рекомендацій.

На сайті Інституту модернізації змісту освіти можна ознайомитись з дійсними освітніми програми, підручниками та знайти додаткові інформаційні матеріали щодо нормативно-правового забезпечення освітньо-розвиткового процесу

Доступ до класифікатора професій можна отримати за посиланням нижче

З прикладами реальних посадових інструкцій педагогічних працівників можна ознайомитись за посиланням нижче

Також рекомендуємо для ознайомлення перелік мобільних додатків для осіб з особливими освітніми потребами, який допоможе здобувачам освіти сформулювати уявлення про сучасні інформаційно-комп'ютерні технології, які допомагають людям з особливими освітніми потребами інтегруватися у соціальне середовище.

OTSIMO. SPECIAL EDUCATION

Otsimo Special Education — це мобільний додаток, розроблений для підтримки навчання дітей з особливими потребами. Додаток пропонує інтерактивні ігри та навчальні матеріали, які допомагають розвивати навички спілкування, соціальної взаємодії, моторики та когнітивних здібностей. Otsimo спеціалізується на адаптації контенту під індивідуальні потреби користувачів, що робить його корисним інструментом для батьків, вчителів та терапевтів у процесі навчання та розвитку дітей з аутизмом, синдромом Дауна та іншими порушеннями. Інтуїтивно зрозумілий інтерфейс та різноманітність ігор роблять навчання цікавим і доступним.

COUGH DROP

Cough Drop — це мобільний додаток, призначений для підтримки людей з проблемами мовлення та комунікації, зокрема тих, хто має аутизм або інші мовленнєві розлади. Додаток дозволяє користувачам створювати та використовувати візуальні підказки, картки зображень і фрази для

полегшення спілкування. Cough Drop пропонує інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, що дозволяє легко налаштовувати контент відповідно до індивідуальних потреб користувача. Це корисний інструмент для батьків, вчителів і терапевтів, які працюють з дітьми та дорослими, що мають труднощі у спілкуванні

PROLOQUO2GO

Proloquo2Go — це мобільний додаток, розроблений для підтримки людей з труднощами в мовленні та комунікації. Він надає можливість користувачам створювати та використовувати візуальні комунікаційні картки, що містять зображення та текст. Додаток дозволяє легко налаштовувати контент відповідно до індивідуальних потреб користувача, що робить його особливо корисним для дітей з аутизмом, церебральним паралічем та іншими мовленнєвими розладами. Proloquo2Go підтримує різні мови і має інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, що полегшує спілкування в повсякденному житті.

LETMETALK

Let Me Talk — це мобільний додаток, розроблений для допомоги людям з труднощами в мовленні та комунікації. Він надає можливість створювати візуальні комунікаційні картки з текстом і зображеннями, що дозволяє користувачам легко висловлювати свої думки і потреби. Додаток має простий інтерфейс і можливість налаштування, що робить його зручним для використання дітьми та дорослими з різними мовленнєвими розладами. Let Me Talk підтримує різні мови та може бути корисним у повсякденному спілкуванні

LOOKOUT

Lookout — це мобільний додаток, розроблений компанією Google, який допомагає людям з вадами зору. Він використовує камеру смартфона для розпізнавання об'єктів, тексту та баркоду в реальному часі. Додаток може озвучувати інформацію про навколишнє середовище, читати друковані тексти, а також надавати деталі про предмети, що знаходяться поруч. Lookout

має інтуїтивно зрозумілий інтерфейс і призначений для полегшення повсякденного життя людей з порушеннями зору, надаючи їм більше незалежності та впевненості

SULLIVAN+

Sullivan+ — це мобільний додаток, розроблений для підтримки людей з порушеннями зору. Він використовує технології комп'ютерного зору та штучного інтелекту для розпізнавання об'єктів, текстів і баркодів у реальному часі. Додаток може озвучувати інформацію про навколишнє середовище, допомагаючи користувачам орієнтуватися в просторі, читати документи та отримувати деталі про предмети. Sullivan+ сприяє підвищенню незалежності та якості життя людей з вадами зору, надаючи їм корисні інструменти для щоденних завдань

BE MY EYES

Be My Eyes — це безкоштовний мобільний додаток, який з'єднує людей з вадами зору з волонтерами, готовими допомогти їм через відеозв'язок. Користувачі можуть звертатися за допомогою у різних ситуаціях, наприклад, при розпізнаванні кольорів, читанні етикеток, орієнтації в просторі або виконанні побутових завдань.

Коли користувач запитує допомогу, додаток знаходить доступного волонтера, і обидві сторони можуть спілкуватися через відеозв'язок. Це дозволяє волонтеру бачити те, що бачить користувач, і надавати необхідні вказівки в реальному часі.

Be My Eyes став популярним інструментом для підтримки людей з порушеннями зору, сприяючи їхній незалежності та покращуючи якість життя. Він також має велику спільноту волонтерів, які готові допомагати людям у потребі.

VOICE4U

Voice4U — це мобільний додаток, створений для підтримки людей з мовними порушеннями та аутизмом. Він функціонує як комунікаційний

засіб, який дозволяє користувачам спілкуватися за допомогою символів, карток та тексту. Додаток має інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, що полегшує вибір слів або фраз для вираження думок і потреб.

Voice4U також надає можливість налаштування, що дозволяє користувачам додавати власні зображення та фрази, роблячи комунікацію більш персоналізованою. Цей додаток допомагає покращити соціальну взаємодію, підвищити незалежність і забезпечити більш ефективну комунікацію в повсякденному житті.

Враховуючи ситуацію в регіоні, більшість освітніх закладів Харкова працюють у дистанційному форматі, тому безпосередній контакт здобувачів освіти з працівниками освітніх закладів і їх вихованцями майже неможливий. Окрім того, не всі батьки дітей з особливими освітніми потребами готові надати згоду на залучення сторонніх осіб до роботи з їх дитиною, іноді здобувачі освіти можуть бути частково обмежені у присутності на освітньо-корекційних заходах. Для того щоб максимально створити уявлення у здобувачів освіти рекомендуємо самостійно у відкритих джерелах шукати відеоконтент організації освітньої і виховної роботи з дітьми (уроки, заняття, музичні ранки, свята та ін.) та створювати власні кейси для подальшого аналізу.

У дистанційному форматі проведення практики для аналізу освітньої роботи рекомендуємо використовувати відеоматеріали Дитячого онлайн-садка НУМО (посилання нижче)

При підготовці власних освітніх проєктів (конспектів контрольних заходів), особливо якщо вони будуть проводитись в дистанційному форматі та з використанням технічних засобів навчання і інформаційно-комп'ютерних технологій, рекомендуємо скористуватися матеріалами сайту learning.ua (посилання нижче)

2.2. Загальні основи дидактики. Принципи побудови освітньо-розвиткової роботи

Дидактика є відносно самостійною частиною педагогіки. Вона вивчає зміст, принципи та методи освіти і навчання, конкретизує загальні педагогічні закономірності і категорії, тісно пов'язана з методиками вивчення навчальних дисциплін, спрямована на створення умов для реалізації розвитку особистості.

Вперше слово "дидактика" з'явилося у працях німецького педагога Вольфганга Ратке (1571-1635) і означало "мистецтво навчання". Англійський філософ Френсіс Бекон (1561-1626) вважав дидактику самостійною науковою галуззю і виокремив її із системи філософських знань. Аналогічно термін "дидактика" трактував і чеський педагог Ян-Амос Коменський (1592-1670), який назвав свій основний твір "Велика дидактика". Сутність дидактики він

визначив як "універсальне мистецтво навчати всього всіх". Спочатку цим терміном позначали практичну діяльність, а потім поступово відокремлену науку про інтегрально-взаємопов'язані види діяльності - викладання та учіння.

Дидактичні процеси виникають із суспільної необхідності передати молодому поколінню накопичений досвід, важливий для розвитку суспільства. Основним завданням освіти є оволодіння учнем знаннями, практичними вміннями і навичками та способами творчої діяльності.

Дидактика покликана відповісти на питання:

- ✓ "чого навчати?" (зміст освіти),
- ✓ "як навчати?" (принципи і методи навчання),
- ✓ "як учитися?" (методи і прийоми самостійної творчої діяльності).

Дидактика вивчає змістову і процесуальну сторони навчання в їх єдності: науково обґрунтовує його зміст, методи та організаційні форми, умови реалізації, особливі перетворення та поліпшення практики, шукає способи його вдосконалення, розробляє нові навчальні системи і технології.

Дидактика (грец. didaktikos - повчальний) - галузь педагогіки, яка вивчає теорію освіти і навчання, його закономірності, функції, категорії, форми і методи.

Дошкільна дидактика – теорія навчання дітей дошкільного віку, яка визначає мету, розробляє зміст, методи і форми організації навчання дітей.

Об'єктом дидактики є навчання як особливий вид діяльності, яка спрямована на передавання наступним поколінням соціального досвіду, його творче відтворення, тобто викладання (діяльність учителя) і учіння (пізнавальна діяльність учня) існують в єдності.

Предметом дидактики є зв'язок та взаємодія викладання й учіння.

Функції дидактики:

1) *теоретична* (діагностична, прогностична), яка передбачає обґрунтування, систематизацію та узагальнення педагогічного досвіду, закономірностей і механізмів розвитку особистості в процесі навчання

2) *практична* (нормативна, інструментальна), яка полягає в розробленні проекту педагогічної діяльності, змісту, методів, форм навчання відповідно до поставлених дидактичних цілей.

Обидві функції тісно взаємопов'язані.

Завдання дидактики:

1) обґрунтувати і конкретизувати принципи організації навчання, шляхи і засоби розвитку пізнавальної самостійності, активності, ініціативи учнів;

2) визначити критерії добору і способи конструювання основних компонентів змісту освіти у зв'язку зі значним перевантаженням навчальних програм і підручників складним і другорядним матеріалом;

3) дослідити функції і структуру методів і форм навчання;

4) обґрунтувати міжпредметні та внутріпредметні зв'язки для актуалізації опорних знань, їх систематизації, формування навчальних і практичних навичок;

5) забезпечити збалансованість соціальних і особистісних цілей у процесі навчання;

6) розробити нові технології навчання.

Зв'язки дидактики з іншими науками, зокрема педагогічного циклу, зумовлені спільністю закономірностей методів, понять і взаємопроникненням наук. Існує певний взаємозв'язок дидактики з методиками конкретних навчальних предметів. Вона займається розробленням загальнотеоретичних основ процесу навчання (закономірностей, принципів, методів), визначає особливості перебігу діяльності учня, а конкретні методики досліджують організацію навчання з окремих дисциплін, використовуючи при цьому її теоретичні ідеї.

Дидактика пов'язана з *філософією*, яка є методологічною основою для організації наукових пошуків і теоретичних узагальнень практики навчання. Філософія допомагає визначити перспективу вивчення універсальних зв'язків дидактичних явищ, вимагає аналізувати навчання як процесуальне явище, що

неперервно розвивається, виявляти весь спектр суперечностей між діяльностями викладання й учіння та ін.

Проблематика дидактики тісно пов'язана з *психологією*, зокрема педагогічною. Дидактичні процеси є водночас психологічними. Психологія вивчає розвиток особистості під впливом навчання, особливості її сприймання, пам'яті, мислення, волі, емоцій, формування мотиваційної сфери тощо.

Зв'язок дидактики з *теорією виховання* полягає в єдності процесів навчання і виховання, можливості використовувати загальні закономірності, принципи, методи і форми виховання, щоб учні ефективно оволодівали знаннями, уміннями і навичками.

Знання з *фізіології* дають змогу активно і водночас відповідально та обґрунтовано "втручатися" в процеси формування особистості, враховуючи фізіологічні та гігієнічні фактори для організації навчання, можливі дидактичні втрати і перевантаження.

Дидактика пов'язана із *соціологією*, яка спрямована на подолання соціальних конфліктів, удосконалення методів управління та соціалізації особистості, вивчає закономірності поведінки і діяльності людей, а також їхні психологічні характеристики.

Знання з *естетики* допомагають будувати дидактичний процес на засадах гармонійного предметного середовища, засобами навчання створювати оптимальні умови для праці та активної пізнавальної діяльності учнів, забезпечувати розвиток їхніх творчих здібностей.

Зв'язок дидактики з *кібернетикою* дає змогу організовувати процес навчання як систему (сукупність взаємопов'язаних компонентів), забезпечувати моделювання та оптимальне управління цією системою.

Засоби, передумови і принципи організації пізнавальної і практичної діяльності визначає методологія. Її розвиток забезпечує розвиток наукового пізнання загалом. Методологія тісно пов'язана з гносеологією, що аналізує

загальні характеристики пізнавальної діяльності людини. Кожна наука має власну методологію.

Методологія дидактики - вчення про принципи побудови, форми і способи наукового пізнання дидактичного процесу.

Вона є засобом не тільки теоретичного пізнання, а й практичного перетворення процесу навчання, його вдосконалення та оптимізації.

У побудові навчального процесу в різних типах освітніх закладів використовують такі основні методологічні підходи, які забезпечують його спрямованість на формування навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів учіння: системний, синергетичний, діяльнісний, праксеологічний, гуманістичний, культурологічний, аксіологічний, суб'єктний, акмеологічний, компетентнісний та ін.

1. **Системний підхід.** Він забезпечує можливість розробляти цілісні інтеграційні моделі, виявляти основні функції, елементи, компоненти, їх зв'язки і відношення, системотвірні фактори та умови функціонування у статичному і динамічному аспектах. Взаємозв'язок фактів і явищ педагогічного процесу, взаємодія ситуацій, компонентів навчання і виховання об'єктивно вимагає всебічного аналізу всієї системи. Аналітичну діяльність учителя потрібно конструювати як динамічну систему. Формування системного мислення сприяє умінню варіативно будувати і коригувати професійну діяльність, віднаходити оптимальні поєднання педагогічних засобів, форм і методів роботи. Системний самоаналіз навчально-виховного процесу є основою регулювання власної педагогічної діяльності, збільшує доцільність професійних дій, зменшує елемент стихійності.

2. **Синергетичний підхід.** Характеризує особистісний розвиток педагога й учня не тільки як поступовий процес, а як процес, що супроводжується суперечностями, які зумовлюють трансформацію ціннісних орієнтацій, самопізнавальну і самовиховну активність. З позицій синергетики професійні рішення та дії визначаються не лише знаннями педагогічних

закономірностей, сформованими вміннями і навичками, змістом і результатами аналітико-синтетичної діяльності, а й через розуміння власних психічних процесів, аналіз особливостей власного стилю роботи, власного Я.

3. Діяльнісний підхід. Ґрунтується на врахуванні єдності підсистем викладання й учіння, які функціонують у нероздільній цілісності, взаємозв'язках і взаємовпливах. Професійно-індивідуальні якості вчителя позначаються на організації навчально-пізнавальної діяльності учня і результатах педагогічної діяльності, нормативних вимогах до роботи, формуючи її своєрідність і неповторність. Здійснення педагогічної діяльності забезпечує розвиток особистісних рис і якостей учителя й учня, впливає на формування їхніх ставлень, інтересів, ціннісних орієнтацій, професійних позицій.

4. Праксеологічний підхід. Він забезпечує ефективне управління діяльністю через її всебічний самоаналіз, самооцінювання, цілеспрямоване моделювання умов і засобів удосконалення на основі синтезу теоретичних знань та емпіричного досвіду. Теорія праксеології відображає залежність результатів роботи насамперед від попередньої ретельної підготовки до її виконання, ступеня підготовленості дій у широкому розумінні, що охоплює оволодіння знаннями, свідомий вибір засобів, методів аналізу і регулювання, критерії емоційного і практичного оцінювання результатів.

5. Гуманістичний підхід. Цей підхід сприяє становленню і вдосконаленню цілісної особистості, яка самостійно формує власний досвід, прагне активно реалізувати свої можливості, здатна до усвідомленого та обґрунтованого вибору рішень у різних життєвих і навчальних ситуаціях. Суть навчальної діяльності в контексті гуманістичного підходу передбачає її вдосконалення крізь призму особистісних структур свідомості, які забезпечують на рефлексивній основі активне переосмислення всіх компонентів процесу навчання, змісту власної діяльності і суб'єктивних станів, навчально-пізнавальної діяльності учнів на основі самоорганізації процесу учіння.

6. Культурологічний підхід. Його реалізація пов'язана з прагненням подолати тенденції розвитку безособистісної, абстрактно-формальної педагогіки. Основним змістом професійно-педагогічної культури вчителя є його здатність до безперервної самоосвіти, самовиховання, саморозвитку, перетворювальної діяльності, свідомого підкорення діяльності ціннісним соціокультурним пріоритетам, ефективного самоуправління і творчої самореалізації. Оскільки педагог постійно мусить здійснювати моральний, етичний, світоглядний вибір, оцінювати і регулювати педагогічні обставини і ситуації, ставити мету і завдання, шукати засоби їх досягнення, приймати рішення та реалізовувати їх, то методологічно важливим є положення про органічний зв'язок культури з педагогічною діяльністю.

7. Аксіологічний підхід. Він характеризує цінності як основу регуляції людської поведінки, навчальної і професійної діяльності, прийняття рішень у ситуаціях вибору, дає змогу аналізувати процес формування системи знань, умінь, навичок через детермінацію ціннісного ставлення педагога й учня до змісту і результатів власної діяльності, професійних ролей і позицій. Цінності є складним соціально-психологічним утворенням, у якому поєднуються цільова і мотиваційна спрямованість орієнтацій. Аксіологізація навчання забезпечує зміщення акцентів із зовнішніх аспектів управління процесом формування знань, умінь і навичок на внутрішні фактори активізації ціннісно-сислової сфери, самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності учнів.

8. Суб'єктний підхід Його у педагогічних теоріях відображено та визначено в поняттях "активність", "самостійність", "ініціативність", "творчість". Важливими проблемами психології творчості є феномени Я-професійного, самосвідомості, саморозвитку, інтуїції, творчого натхнення, механізми і структура творчих процесів, творчі якості та здібності особистості, обдарованості, талановитості тощо. У працях теоретиків і практиків педагогіки творчості актуальним є пошук шляхів формування творчої особистості, її спрямованості на віднаходження нового,

нестандартного у всіх сферах діяльності людини, розвиток творчих можливостей за допомогою спеціальних технологій.

У багатьох психолого-педагогічних дослідженнях важливою передумовою суб'єктності педагога визначено його здатність виокремлювати своє Я-професійне, протиставляти себе як суб'єкта об'єктам свого впливу, рефлексувати свої дії і думки, віднаходити нове, нестандартне у різних видах педагогічної діяльності. Суб'єктний смисл професійної діяльності вимагає від учителя активності, здатності керувати, регулювати свою поведінку і дії відповідно до поставлених завдань. Саморегуляція є вольовим виявом особистості і розкриває сутність таких професійних якостей, як ініціативність, самостійність і відповідальність.

9. **Акмеологічний підхід.** Спрямований на вдосконалення і корекцію професійної діяльності, забезпечує керування індивідуально-професійним розвитком майбутнього вчителя, орієнтує його на постійне самовдосконалення і здатність до самореалізації, саморегуляції і самоорганізації. Акмеологічний підхід забезпечує розвиток особистості педагога через органічну єдність процесів професійного виховання, соціалізації, а також самовиховання і саморозвитку.

10. **Компетентнісний підхід.** Він передбачає усвідомлення своїх спонукань до діяльності, прагнень і ціннісних орієнтацій, мотивів, уявлень про свої соціально-професійні ролі; аналіз та оцінку своїх особистісних якостей, знань, умінь та навичок; регулювання на цій основі свого саморозвитку і власної діяльності. Реалізація компетентнісного підходу дає змогу трансформувати цілі і зміст освіти у суб'єктивні надбання- учня, які можна об'єктивно виміряти. Тому основне призначення компетентнісного підходу полягає у створенні умов для самоорганізації учнем себе і своєї діяльності, виявлення і розвитку його творчих можливостей, формування навчальної позиції.

2.3. Основні теоретичні засади формування ігрової діяльності

Ігрова діяльність - природна потреба дитини, в основі якої лежить інтуїтивне наслідування дорослим. Гра необхідна для підготовки підростаючого покоління до життя, вона може стати одним з активних методів навчання і виховання.

З раннього дитинства дорослі знайомлять дитину з навколишньою дійсністю, в процесі спілкування передають їй певний досвід і знання, формують навички соціалізації, надають певний досвід налагодження взаємин з людьми. Всі ці процеси відбуваються в грі, що надзвичайно важливо для повноцінного розвитку дитини дошкільного віку. Чому саме гра стає важливим чинником у розвитку та навчанні дитини? Видатні дитячі психологи у своїх працях визначає **гру провідним видом діяльності** дитини дошкільного віку. *Провідна діяльність* – це діяльність, яка найчастіше зустрічається на цьому етапі розвитку дитини. Крім того, *провідна діяльність* – діяльність, у середині якої зароджуються і виникають нові види діяльності. Кожний період характеризується своїм видом провідної діяльності. Також було відкрито закон чергування, періодичності різних типів діяльності: за діяльність одного типу, що характеризується формуванням потрібнісно-мотиваційної сфери особистості, йде діяльність іншого типу, в якій відбувається оволодіння новим способом діяльності. В який же момент вона з'являється і коли стає провідною діяльністю? Дитина раннього віку може щось пізнати, тільки реально спробувавши, дії «в умі» для неї ще недоступні, а молодший школяр вже здатний до них. Звідки ж береться і коли виникає цей «розум», або, висловлюючись науковою мовою, внутрішній план діяльності? Він формується саме в грі і за рахунок гри! Спочатку розгорнуті ігрові дії замінюються жестом, потім словом, потім починають здійснюватися повністю в розумі. Крім того, тільки в грі значення предмета відокремлюється від самої речі, і виникає вміння розділяти ідеальне і

матеріальн, що і стає початком формування основ теоретичного мислення. У цьому полягає головне значення гри для розумового розвитку дітей.

Основними структурними елементами гри є:

- ✓ *ігровий задум*, сюжет або її зміст;
- ✓ *ігрові дії*;
- ✓ *ролі*;
- ✓ *правила*, продиктовані самою грою і створюються дітьми або

пропонуються дорослими.

Ці елементи тісно взаємопов'язані.

Ігровий задум- це загальне визначення того, у що і як будуть грати діти, являє собою ігрову ситуацію, в яку вводиться дитина і яку вона сприймає як реальну. Він формулюється в мові, відбивається в самих ігрових діях, оформляється в ігровому змісті і є стрижнем гри. По ігровому задуму гри можна розділити групи що відображають:

- 1) побутові явища (гри в «сім'ю», в «дитячий сад», в «поліклініку» і т.д.);
- 2) творчу працю (будівництво метро, будівництво будинків і т.ін.);
- 3) суспільні події, традиції (свята, зустріч гостей, подорожі і т. д.).

Такий поділ їх, звичайно, умовний, так як гра може включати відображення різних життєвих явищ.

Сюжет, зміст гри - це те, що складає її живу тканину, визначає розвиток, різноманіття і взаємозв'язок ігрових дій, взаємини дітей. Зміст гри робить її привабливою, збуджує інтерес і бажання грати.

В **ігрових діях**, які пропонуються дитині, щоб гра відбулася, реалізується задум та ролі, які спочатку відтворюють дії реальні, але в міру розвитку дитини набувають все більш узагальнений і скорочений характер. Надалі вони можуть перейти у внутрішній план через етап їх мовного виконання (дитина вже не діє ігровим предметом, а розповідає про дію).

Роль, яку виконує дитина, є структурною особливістю і центром гри. По тому значенню, яке належить ролі в процесі гри, багато з ігор отримали назву рольових або сюжетно-рольових. Роль завжди співвіднесена з людиною або твариною, її уявними вчинками, діями, відносинами. Дитина, входячи в їх образ, грає певну роль. Але дошкільник не просто розіграє цю роль, він живе в образі і вірить в його правдивість. Зображуючи, наприклад, капітана на кораблі, він відображає не всю його діяльність, а лише ті риси, які необхідні по ходу гри: капітан дає команди, дивиться в бінокль, піклується про пасажирів і матросів.

Правила гри доводять до свідомості дітей її задум, ігрові дії та навчальні завдання. Ігрові правила бувають двох видів: правила дії та правила спілкування. Наприклад, правила дії можуть бути: вибрати предмет, який сподобався, але не того кольору, що круг нашої дитини, або: не називаючи предмет, скласти про нього оповідання. Правила спілкування спрямовані на регулювання поведінки, активності, стримування імпульсивності.

Крім основних структурних елементів гри, слід звернути увагу на додаткові елементи, які виникають в залежності від особливості виду гри та її мети: ігровий матеріал, ігрове вживання, реальні відносини між граючими.

Ігровий матеріал також спонукає дитину до гри, має важливе значення для розвитку дитини та для втілення ігрового задуму.

Ігрове вживання предметів може реалізовуватися як у формі використання образотворчих іграшок (предметів, які представляють собою зменшену копію реальних речей, спеціально створених суспільством для організації гри дитини), так і в формі заміщення одних предметів іншими (з відповідним перейменуванням). Заміщення є найважливішою характеристикою сюжетно-рольової гри.

Реальні відносини між граючими дітьми як партнерами по спільній ігровій діяльності. Функції реальних відносин включають планування сюжету ігор, розподіл ролей, ігрових предметів, контроль за розвитком сюжету і виконанням ролей однолітками-партнерами, їх корекцію.

Всі ці структурні елементи гри є більш-менш типовими, але вони мають різне значення і по-різному співвідносяться в різних видах ігор.

Гру не даремно називають королевою дитинства. Знаменитий учений Е. Берн говорив, що весь процес виховання дитини він розглядає як навчання тому, в які ігри слід грати і як в них грати.

Гра - явище складне і багатогранне.

Можна виділити наступні її функції:

1. **Навчальна функція** - розвиток загально навчальних умінь і навичок, таких, як пам'ять, увага, сприйняття та ін.
2. **Розважальна функція** - створення сприятливої атмосфери на заняттях, перетворення уроку, інших форм спілкування дорослого з дитиною з нудного заходу в захоплюючу пригоду.
3. **Комунікативна функція** - об'єднання дітей і дорослих, встановлення емоційних контактів, формування навичок спілкування.
4. **Релаксаційна функція** - зняття емоційної (фізичного) напруги, викликаного навантаженням на нервову систему дитини при інтенсивному навчанні, праці.
5. **Психотехнічна функція** - формування навичок підготовки свого психофізичного стану для більш ефективної діяльності, перебудова психіки для інтенсивного засвоєння.
6. **Функція самовираження** - прагнення дитини реалізувати в грі творчі здібності, повніше розкрити свій потенціал.

7. **Компенсаторна функція** - створення умов для задоволення особистісних прагнень, які нездійсненні (важко здійснимі) в реальному житті.

2.4. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами

Відповідно до Положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти виданого МОН від 08 червня 2018 р. (Наказ №609), у кожного із учасників команди супроводу є свої функції.

Адміністрація закладу освіти (директор або заступник директора з навчально-виховної роботи/вихователь-методист):

- формування складу Команди супроводу;
- призначення відповідальної особи щодо координації розроблення ІПР;
- організація роботи Команди супроводу;
- контроль за виконанням висновку ІРЦ;
- залучення фахівців (в тому числі фахівців ІРЦ) для надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з ООП;
- контроль за виконанням завдань учасниками Команди супроводу своїх функцій;
- розроблення спільно з іншими учасниками Команди супроводу індивідуального навчального плану дитини з ООП;
- залучення батьків дитини з ООП до розроблення і погодження ІПР;
- оцінка діяльності педагогічних працівників, залучених до реалізації ІПР;
- моніторинг виконання ІПР.

Практичний психолог:

- вивчення та моніторинг психічного розвитку дитини з ООП;
- психологічний супровід дитини з ООП;
- надання корекційно-розвиткових послуг дитині з ООП згідно з ІПР*;
- надання рекомендацій, консультацій та методичної допомоги педагогічним працівникам закладу освіти у роботі з дитиною з ООП;
- консультативна робота з батьками дитини з ООП;
- просвітницька робота щодо формування психологічної готовності в учасників освітнього процесу до взаємодії в інклюзивному середовищі.

* Проведення корекційно-розвиткових занять практичним психологом, учителем-дефектологом здійснюється відповідно до чинного законодавства.

У навчальних закладах з інклюзивним навчанням особлива роль належить **психологам і логопедом**, підкреслюється важливість їхньої співпраці. Співпраця логопеда та психолога спрямована на вирішення таких завдань:

- оцінювання рівня психічного та мовленнєвого розвитку дитини та узгодження отриманих результатів;
- участь у складанні та реалізації ІПР для учнів з особливими потребами (рекомендації, консультації педагогам у здійсненні освітнього процесу), виходячи з позицій спільного бачення труднощів, що виникають у процесі опанування знань;
- планування та проведення спільних індивідуальних та групових занять;
- проведення консультацій з питань психологічних аспектів розвитку, навчання, виховання учнів, а також специфіки логопедичної роботи з дітьми з особливими потребами для педагогів та батьків;
- розроблення програм психологічної освіти педагогів навчального закладу (з елементами логопедичної роботи).

Перед **вчителем-логопедом** значне місце посідає формування навичок

письмового та усного мовного спілкування. Основне завдання корекційного впливу – навчити дітей з особливими потребами складно й послідовно, граматично й фонетично правильно викладати свої думки, розповідати про події з навколишнього життя. Це має важливе значення для спілкування з дорослими й дітьми, формування особистісних якостей. Успішне здійснення корекційної роботи залежить від співпраці вчителя- логопеда з вчителями початкових класів. Однією із важливих умов інклюзивного навчання є вироблення єдиних вимог до учнів з мовленнєвими порушеннями з боку вчителя та логопеда. Вчитель-логопед має докласти максимум зусиль, щоб переконати педагога у необхідності уважно і обережно оцінювати роботу дітей з мовленнєвими порушеннями. Подолання мовленнєвих порушень надає дитині впевненості у власних силах, сприяє розвитку її пізнавальних здібностей. Розширюючи рамки спілкування, як у середовищі однолітків, так і з дорослими, дитина стає емоційною, чуйною. Змінюються її погляди на світ, її ставлення до оточуючих.

Соціальний педагог:

- соціально-педагогічний патронаж дитини з ООП та її батьків;
- виявлення соціальних проблем, які потребують негайного вирішення, за потреби, направлення до відповідних фахівців з метою надання допомоги;
- вивчення соціальних умов розвитку дитини з ООП;
- соціалізація дитини з ООП, адаптація її у новому колективі;
- інформування дитини з ООП та її батьків про мережу закладів позашкільної освіти, залучення дитини до участі в гуртках, секціях;
- надання рекомендацій учасникам освітнього процесу щодо шляхів ефективної інтеграції дитини з ООП в колектив однолітків, формування позитивного мікроклімату в дитячому колективі, подолання особистісних, міжособистісних конфліктів;
- захист прав дитини з ООП, за відповідним дорученням представлення її інтересів у відповідних органах та службах.

Вчителі-дефектологи(вчитель-логопед, сурдопедагог, тифлопедагог, олігофренопедагог), вчитель-реабілітолог:

- надання корекційно-розвиткових послуг дитині з ООП, згідно ІПР;
- моніторинг досягнень у відповідній сфері розвитку дитини, згідно ІПР;
- надання рекомендацій педагогічним працівникам щодо особливостей організації освітнього процесу, реалізації корекційно-розвиткових цілей в процесі навчання, технології для досягнення кінцевих цілей навчання, визначених в ІПР та застосування адаптацій (модифікацій);
- консультативна робота з батьками дитини з ООП.

Вчитель початкових класів та вчителі-предметники загальноосвітньої підготовки

– проводять уроки, реалізуючи навчальні цілі, передбачені типовими навчальними програмами, які за потреби можуть бути модифікованими і зазначеними в індивідуальній програмі розвитку; виконують рекомендації корекційного педагога, психолога щодо індивідуального підходу до дитини чи закріплення певних навичок, одержаних на корекційних заняттях;

Вчитель початкових класів / класний керівник разом із соціальним педагогом та психологом – відповідають за формування колективу групи / класу, роботу з батьками;

Вчитель початкових класів (класний керівник), вчителі предметів/вихователь:

- забезпечення освітнього процесу дитини з ООП з урахуванням особливостей її розвитку та ІПР;
- підготовка інформації для учасників засідання Команди супроводу про особливості навчально-пізнавальної діяльності дитини з ООП, її сильні сторони та потреби; результати досягнення дитиною цілей, зазначених в ІПР;
- розроблення індивідуальної програми розвитку в закладі загальної середньої освіти та в закладі дошкільної освіти;

- визначення спільно з іншими педагогічними працівниками рівня досягнення кінцевих цілей навчання; передбачених ІПР;
- створення належного мікроклімату в колективі;
- надання інформації батькам про стан засвоєння навчальної програми дитиною з ООП.

Асистент вчителя/вихователя:

- спостереження за дитиною з метою вивчення її індивідуальних особливостей, схильностей, інтересів та потреб;
- участь в організації освітнього процесу дитини з ООП;
- участь у розробленні ІПР;
- адаптація освітнього середовища; навчальних матеріалів відповідно до потенційних можливостей та з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку дитини з ООП;
- оцінка спільно з вчителем/вихователем рівня досягнення цілей, передбачених ІПР;
- підготовка інформації для учасників засідання Команди супроводу за результатами спостереження за дитиною щодо її індивідуальних особливостей, інтересів та потреб;
- надання інформації батькам, педагогічним працівникам щодо особливостей розвитку дитини з ООП.

Асистент вчителя – забезпечує соціально-педагогічний супровід дитини; допомагає учителю в організації навчально-корекційного і виховного процесу; адаптує навчальні матеріали з урахуванням індивідуальних особливостей дитини; допомагає дитині у виконанні навчальних завдань; відповідає за ведення індивідуальної документації на дитину; консультує батьків.

Основні завдання асистента вчителя інклюзивного навчального закладу полягають у:

- адаптації змісту та методів навчання до можливостей і потреб дитини

з особливими освітніми потребами;

- застосуванні під час уроку (навчального процесу загалом) системи додаткових заходів, спрямованих на опанування навчального матеріалу;
- доповненні (разом з учителями) навчальної програми матеріалом, засвоєння якого необхідне учневі з особливими потребами для повноцінного життя в класі, школі, суспільстві;
- участі у розробленні та реалізації індивідуальних навчальних планів на кожному з визначених етапів (оцінювання психофізичного стану розвитку дитини, визначення й погодження аспектів навчання, що потребують застосування спеціальних методик, певної адаптації завдань, модифікацій класного довілля, створення особливого графіка навчального навантаження, моніторинг результатів тощо);
- забезпеченні індивідуального підходу під час уроків та позакласних заходів (заняття з дитиною, яка не може працювати повний урок, потребує додаткової перерви тощо).

Медичний працівник закладу освіти:

- інформування учасників Команди супроводу про стан здоров'я дитини та її психофізичні особливості;
- за необхідності, здійснює збір додаткової інформації від батьків, закладу охорони здоров'я щодо стану здоров'я дитини.

Інструктор з ЛФК - проводить з учнями з ООП заняття для попередження гіподинамії, покращення та корекції м'язового тону, підвищення рівня тренуваності і фізичного розвитку, покращення дрібної моторики та контролювання рухів кінцівок, підвищення рівня адаптаційних можливостей та самообслуговування, розвитку уваги, тренування морально-вольових якостей.

Батьки дитини з ООП:

- доведення інформації про дитину (стиль, спосіб навчання, успіхи, труднощі у виконанні домашніх завдань);

- прийняття участі у роботі Команди супроводу, в тому числі в розробленні ІПР;
- створення умов для навчання, виховання та розвитку дитини.

Відповідно до цього документу, однією із задач вчителя-логопеда є розроблення програм психологічної освіти педагогів навчального закладу (з елементами логопедичної роботи).

Вчителі-логопеди спрямовані на консультативно-просвітницьку діяльність, яка спрямована на надання підтримки батькам, вчителям і адміністрації шкіл у сфері виправлення мовленнєвих недоліків учнів, які мають логопатичні проблеми, а також на запобігання виникненню вторинних порушень (наприклад, читання та письма), які можуть вплинути на здатність учнів ефективно опановувати навчальний матеріал в рамках шкільної програми.

Завдання цього напрямку включають такі:

- Здійснення профілактики вторинних та третинних порушень у розвитку дітей.
- Запобігання надмірному навчальному навантаженню молодших учнів.
- Підвищення професійної компетентності педагогів у питаннях навчання дітей із розвитковими особливостями.
- Надання професійної допомоги батькам та учням у вирішенні існуючих проблем.
- Залучення педагогів і батьків до корекційної роботи щодо виправлення мовленнєвих недоліків.

Для виконання цих завдань вчителі-логопеди використовують такі організаційні форми роботи:

- Регулярні виступи на батьківських зборах, педагогічних нарадах школи та методичних об'єднаннях вчителів початкової школи.
- Проведення анкетування батьків і надання індивідуальних

консультацій вчителям та батькам за запитом.

- Консультування вчителів і батьків на підставі результатів обстеження.

- Навчальне консультування, яке включає пояснення етапів корекційної роботи та демонстрацію методик корекційно-розвиваючих вправ.

Однією із найефективніших форм просвітницької роботи є навчальні тренінги. Тренінг - це своєрідне тренування, спрямоване на освоєння людиною якихось умінь. У логопедичній роботі тренінги націлені формування знань і практичних навичок у батьків та фахівців щодо роботи з дітьми, які мають порушення мовлення, та як профілактику виникнення труднощів у навчанні зазначеної категорії дітей.

У логотренінгах використовуються такі методи, як інформування учасників, консультування та навчання вмінню застосовувати надану інформацію в конкретній ситуації.

ПІСЛЯМОВА

Педагогічна пропедевтична практика передбачена навчальним планом підготовки студентів за спеціальністю 016 Спеціальна освіта 02. Корекційна психопедагогіка і націлена на ознайомлення здобувачів освіти з практичними аспектами роботи закладів освіти і надання освітньо-розвиткових послуг.

Методичні рекомендації містять огляд деяких теоретичних питань організації освітнього процесу, що допоможе здобувачам освіти зрозуміти основні дидактичні принципи та усвідомити сутність корекційної допомоги дітям з особливими освітніми потребами.

Автори сподіваються, що запропоновані методичні рекомендації допоможуть здобувачам освіти у виконанні завдань, передбачених планом практики та сприятимуть формуванню програмових результатів навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ТА РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк Т., Невмержицька О. Основи корекційної педагогіки: Навчально-методичний посібник. 2-ге видання, доп. і переробл. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2009. 324 с.
2. Антосюк О. Використання елементів М. Монтесорі у роботі з розумово відсталими дітьми. Біла Церква, 2011. 54с
3. Блеч Г. Упровадження змісту корекційно розвивального навчання з розвитку мовлення в спеціальних дошкільних навчальних закладах для розумово відсталих дітей. Новітні тенденції сучасної педагогіки та психології: Матеріали міжнар. наук. практ. конференції. Київ: ГО «Київська науково-практична організація педагогіки та психології», 2014. С. 29–33.
4. Боряк О. В. Діагностика, формування та корекція мовленнєвої діяльності дітей із порушеннями інтелектуального розвитку молодшого шкільного віку: теорія і практика: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. 508 с.
5. Брембаті Ф. Специфічні розлади дитини та процес навчання. практичні рекомендації для батьків і педагогів. Харків: Ранок, 2019. 160с.
6. Вступ до спеціальності “Корекційна освіта” : навч.посіб./ укл.: О.В. Колишкін.- Суми :Університетська книга, 2015. 392с.
7. Гаврилов О.В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі: Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009, 308 с.
<http://science.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/7/2014/02/Gavrilov.pdf>
8. Гаяш О. В. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка) : навчально-методичний посібник. Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.
9. Дитина з особливими освітніми потребами: медичні та психолого-педагогічні аспекти розвитку, навчання і виховання: навч.-метод.

посібник. / укладачі: Бойчук Ю.Д., Сіліна Г.О. та ін. [За заг. ред. Покроєвої Л.Д.]. Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2012. 290 с.

10. Золотоверх В. Ігротерапія як засіб подолання порушень у дітей з особливостями психофізичного розвитку. *Дефектологія*, 2004. № 4. С. 18 - 22.

11. Корекційно-профілактична робота в дошкільній освітній установі: збірник ігор і вправ / укладач – О. А. Тельна. Харків: Стиль-издат, 2018. 214 с.

12. Миронова С.П. , О.В.Гаврилов, М.П.Матвєєва Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник / За заг. ред. С.П.Миронової. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 264 с.
<https://studfile.net/preview/2299622/>

13. Основи діагностичної діяльності корекційного педагога в роботі з дітьми з комплексними порушеннями розвитку: навчально-методичний посібник / авт.: Чеботарьова О.В., Гладченко І.В., Ярмола Н.А. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2019.
http://ispukr.org.ua/?p=5105#.XjrCi_kzbIU

14. Пахомова Н. Г. Спеціальна педагогіка з історією : навч. посіб. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2012. 280 с.

15. Прядко Л. О., Фурман О. О. Дидактичні основи навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку : метод. посіб. Суми : РВВ СОІППО, 2015. 112 с.

16. Психолого-педагогічний інструментарій діагностики дітей дошкільного віку : навч.-метод. посібн. / за заг. ред. М. В. Роганової. Харків: ФОП Фімільянов, 2018. 322 с.

17. Романчук О. Неповносправна дитина в сім'ї та в суспільстві. Львів, 2008. 334 с.

18. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Київ, НПУ ім. М.П. Драгоманова Ч.І, 2007. 206 с.

<https://www.twirpx.com/file/1566406/>

19. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Київ, НПУ ім. М.П. Драгоманова.Ч.ІІ, 2007. 186 с.

<https://studfile.net/preview/2299621/>

20. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За ред. академіка В.І. Бондаря. Луганськ: Альма-матер, 2003. 436 с.

<http://aqce.com.ua/download/publications/502/455.pdf/>

21. Хохліна О.П. Корекційно-розвивальна робота в спеціальних закладах освіти для дітей з порушеннями психофізичного розвитку: теоретичний аспект проблеми. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: 36 наукових праць*. Київ: Університет "Україна", 2004. 448 с.

22. Шульженко Д. Аутизм - не вирок. Львів : Кальварія, 2010. 218 с.

Інформаційні ресурси

Інститут спеціальної педагогіки та психології ім. Миколи Ярмаченка. Е-ресурси. <https://ispukr.org.ua/?cat=16>

Міністерство освіти і науки України. Інклюзивне навчання. <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>

Інклюзія без кордонів / Inclusion without Borders. https://m.facebook.com/groups/InclusionUA/?refid=18&__tn__=C-R&paipv=0&eav=AfYjP_mpJiGFz1wxfgm8WKsRm5KUse3JJk5_i6ziJWyNKmv-3mb7RwRmAbdkOsXkW1Q

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. <http://nbuv.gov.ua/>

Бібліотека ХГПА. <https://biblhgpa.jimdofree.com/>

РЕЗУЛЬТАТИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ДИТИНИ

1. Уявлення про себе і свою сім'ю _____

2. Стан загальної моторики

Навички самообслуговування _____

Розв'язання завдань за словесною інструкцією:

- загальні рухи (біг, ходьба, стрибки) _____
- ходьба за вказівкою _____
- інші рухи _____

3. Стан дрібної моторики

Застібання гудзиків _____

Нанизування намистинок _____

Обведення контуру предмета _____

Малювання простих форм _____

Користування посудом _____

Вміння тримати олівець _____

4. Орієнтування у просторі, елементарні математичні уявлення

Орієнтування у просторі відносно власного тіла, відносно тіла людини, яка сидить напроти _____

Орієнтування в часі _____

Частини доби _____

Пори року _____

Орієнтування у просторі _____

Орієнтування на аркуші паперу _____

Порівняння множин _____

Порівняння предметів за розміром _____

Лічба _____

Геометричні форми _____

5. Стан психічних процесів

Сприймання (колір, форма, величина, цілісність) _____

Пам'ять (обсяг запам'ятовування, тривалість, міцність) _____

Увага (довільна, мимовільна, стійкість, переключення) _____

Мислення (розумові операції, здатність робити умовисновки, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки) _____

Емоційно-вольова сфера _____

6. Основні види діяльності

Ігрова (види ігор, характеристика ігрової діяльності) _____

—
Трудова

Образотворча

Спілкування

За допомогою мовлення _____ за допомогою жестів

Мовлення відсутнє _____ характер спілкування

ВИСНОВОК

ОРІЄНТОВНИЙ ПРИКЛАД КОНСПЕКТУ ЗАНЯТТЯ

За програмою «Віконечко» для дітей із ЗПР

Заняття з формування елементарних математичних уявлень

Для дітей молодшого віку з ЗПР (3-й рік життя)

Тема: Закріплення знань про поняття «величина».

Мета: вчити знаходити та порівнювати два подібних предмети за величиною способом прикладання, привчати використовувати термін «великий», «маленький». Закріплювати знання дітей про кольори. Розвивати увагу, сприйняття, логічне мислення, пам'ять. Виховувати позитивне ставлення до пізнавальної діяльності, любов до тварин.

Словник: собака, великий, маленький.

Обладнання: кошик із зображення різнокольорових м'ячів, іграшки собаки (одна велика, інша маленька), роздатковий матеріал на кожну дитину: картонні зображення собак різної величини, зображення мисочок різних за розміром.

Хід заняття:

I. Вступна частина.

(Перед початком заняття педагог на столі розкладає різнокольорові картонні м'ячі та накриває їх скатертиною.)

Сюрпризний момент.

(Чути стукіт)

- Ой, дітки, хтось шкребеться до нас в двері. Чуєте? Хто це до нас завітав? Хто це, діти? *(це собака)* Давайте привітаємось і познайомимось. *(привіт, собака)* Як тебе звати? *(Жучка)*.

- Доброго дня, діти! *(каже Жучка)* *(Діти відповідають: «Доброго дня, Жучка»)* - Як тебе звати, дівчинко? *(Маша)* - Доброго дня, Маша! *(Доброго дня, Жучка)* *(знайомство з кожною дитиною)*

- Діти, погладьте Жучку. Наша собака хоче погратися з нами і вона підготувала для вас маленький сюрприз. Дивіться, що вона нам принесла?

(педагог дістає кошик, в якому лежать картонні різнокольорові м'ячі та роздає кожній дитині по одному м'ячу)

- Саша, якого кольору у тебе м'яч? *(синього)* А у тебе, Маша? *(червоного)* Оля, а ти якого кольору тримаєш м'яч? *(жовтого)*

- Діти, але це не єдиний сюрприз, який підготувала Жучка. Дивіться, що тут ще є. *(педагог знімає скатертину зі столу, на столі лежать чотири великі м'ячі)*

НПП. «Різнокольорові м'ячі»

- Подивіться, що лежить на столі? *(м'ячі)* Якого вони кольору? *(синього, червоного, жовтого, зеленого)*

- Дивіться, і у вас є такі різнокольорові м'ячі. Подивіться уважно, на столі червоний м'яч, якого розміру? *(великий)* Маша, а у тебе м'яч якого розміру? *(маленький)* А якого кольору? *(червоний)* А у тебе, Саша, якого кольору та якого розміру? *(маленький, синього)* *(педагог питає ще в декількох дітей)*

- А тепер, давайте ваші різнокольорові м'ячі маленькі, покладемо ось сюди, до такого ж кольору, але великого м'яча. *(Діти розкладають свої м'ячі, за необхідності педагог допомагає).* Молодці!

II. Основна частина

- Діти, собака мені розповіла, що в неї є багато друзів. А у вас є друзі? *(Так)* Це добре. Наша собака має найулюбленішу подругу, але вони часто сперечаються між собою. Тому що вони постійно з'ясовують хто з них великий, а хто маленький. Давайте допоможемо їм з'ясувати. *(Так, давайте)*

- Жучка, ну ж бо, клич свою подругу. *(з'являється подруга Жучки)*

Дидактична гра: «Яка з собак велика»

- Давайте візьмемо нашу собаку. Поруч з нею посадимо подружку собаки. Видно, що подружка маленька, вона не дістає до Жучки. Бачите, діти, подруга Жучки менша зростом, тому вона за розміром маленька. А Жучка більша, отже вона велика. *(На закріплення перепитати у дітей, яка велика собачка, а яка маленька).* Саша, Жучка яка за розміром? *(велика)* Оля, подружка її яка за розміром? *(маленька)* Діти, то ж яка собака велика?

- Наші собаки дуже раді, що ми їм допомагаємо і хочуть з нами погратися.

Фізкультхвилинка

Встанем разом на хвилинку, зробимо фізкультхвилинку:

Руки вгору, руки вниз, вправо, вліво нахились,
Сіли, встали, сіли, встали, як зайчата, пострибали,
Ніжками потупотіли, у долоньки поплескали,
Веселенько усміхнулись, до роботи повернулись.

- Добре, гарно робили рухи!

- Діти, а з чого собаки їдять? *(мисок)* Так.
- Дітки, яка це собака за розміром? *(велика)*
- Для великої собаки ми візьмемо яку миску? *(велику)*
- Для маленької собаки, яку візьмемо миску? *(маленьку)*

Дидактична гра: «Підбери за розміром»

(Педагог роздає дітям роздатковий матеріал: великих та маленьких собак та мисок)

- Діти, у нас є собаки, давайте посадимо їх поряд та подивимось: яка велика собака? *(діти показують пальцем)* А де маленька? *(діти показують)*
- А тепер давайте їх погодуємо. Але щоб погодувати потрібно підібрати кожній собаці миску з якої вона буде їсти. Де велика миска? Де маленька? *(діти показують)* Добре!
- Діти, велику миску ми якій собаці дамо? *(великій)* А маленьку миску? *(маленькій)* Гарзд. Тоді покладіть велику миску біля великої собаки, а маленьку миску біля маленької собаки. *(діти розкладають, педагог за необхідності допомагає)*
- Катя, де велика миска? *(показує пальцем)* Біля собаки якого розміру стоїть миска? *(великої)*

Молодці!

III заключна частина

- Всі ви молодці. Хто до нас сьогодні приходив у гості? *(собаки)*. Гостям дуже сподобалося з вами грати. Вони вдячні вам за те, що ви допомогли їм. Але їм вже час повертатися. Давайте ми з вами їх проведемо додому. *(педагог дітей строїть в коло, діти по колу марширують і махаючи рукою, кажуть собакам до побачення).*

**ПРИКЛАД СКЛАДАННЯ КОНСПЕКТІВ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР,
РОЗРАХОВАНИХ НА ФОРМУВАННЯ І КОРЕКЦІЮ ВИЩИХ
ПСИХІЧНИХ ФУНКЦІЙ**

<p>1. Достатній рівень розвитку сприйняття дитини</p>	<p style="text-align: center;">1. Гра «Сухий пальчиковий басейн»</p> <p>Мета: активізація тактильного сприйняття й розрізнення предметів; розвиток дрібної моторики пальців рук; активізація мовних центрів головного мозку, збагачення сенсорного досвіду дитини.</p> <p>Матеріал: монети, гудзики, кістки доміно тощо у великій прямокутній коробці, ящик заввишки 8 – 10 см.</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <p>В прямокутну коробку треба засипати пісок. Кожен із учасників групи покладе в нього свою річ. За командою ведучого учасник мусить за встановлений час дістати дрібні предмети з басейну. Бали нараховуються за знайдений і правильно вгаданий предмет. Необхідно за командою ведучого за встановлений час дістати предмет певної форми. Під час проведення цієї гри необхідно розповісти й показати, які предмети і якої форми перебуватимуть у “сухому бейні”.</p> <p style="text-align: center;">2. Гра «Ароматне лото»</p> <p>Мета: розвиток сприйняття й розрізнення предметів за запахом, розвиток зосередженої уваги на предметі.</p> <p>Матеріал: картки із зображенням фруктів, овочів або косметики із запахами</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <p>Підготувати картки із зображенням фруктів, овочів або косметики. Нанести на них реальні запахи – наприклад, зображення лимону натерти справжньою цедрою, а на малюнок з духами капнути парфум. Показувати картку дитині, даючи понюхати аромат. Потім запропонувати із закритими очима по нюху визначити малюнок.</p> <p style="text-align: center;">3. Гра «Вгадай, хто покликав»</p> <p>Мета: навчити визначати джерело звуку, розвивати слухову увагу, пам’ять.</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <p>В цій грі беруть участь не менше 3 дітей. Дитина стоїть посеред кімнати з заплющеними очима. Хто-небудь з інших гравців повинен покликати її голосом якоїсь тваринки. Дитина відгадує, хто саме її покликав.</p> <p style="text-align: center;">4. Гра «Смачна гра»</p> <p>Мета: активізація смакового сприйняття й розрізнення предметів, розвиток зосередженої уваги на предметі.</p> <p>Матеріал: кілька фруктів і овочів на тарілці</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <p>Візьміть кілька фруктів і овочів. Наріжте їх невеликими</p>
--	--

	<p>шматочками і покладіть на тарілку. Запропонуйте дитині закрити очі. Покладіть один з шматків в рот малюкові. Дитина повинна вгадати за смаком, що це таке. Ускладнивши завдання, запропонуйте дитині назвати не тільки цей продукт, але і спосіб його обробки – варений, солоний, сирий, смажений.</p> <p style="text-align: center;">5. Гра «На галявинці»</p> <p>Мета: розвиток гостроти зору, зорової уваги, сприймання, просторової орієнтації, окоміру, активізації зорових функцій.</p> <p>Матеріал: малюнок із зображенням галявини, малюнки метеликів різного кольору.</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <p>На галявину прилетів гарний метелик (сонечко). Він сів на тюльпан, який знаходиться у верхньому лівому куточку (Або метелик сів на підсніжник, що росте у центрі, або в іншому рядку, в іншому стовпчику) (діти виконують завдання: садять метелика на відповідну квітку)</p> <p>Варіант ігрового завдання - одна дитина дає завдання іншій куди посадити метелика, називаючи розташування квітки на площині.</p> <p>Для ускладнення завдання можна ввести ще метелика іншого кольору або бджілку, бабку.</p>
<p>2. Зорово-рухова координація</p>	<p style="text-align: center;">1. Гра «Робота з лабіринтами»</p> <p>Мета: розвиток зорового сприймання, наочно-образного мислення, уваги</p> <p>Матеріал: лабіринт</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Дитина розглядає лабіринт. Педагог пропонує дитині призвести Колобка (бусинку) до будиночка, прокочуючи його паличкою. • 2. Дитина простежує шлях. В кінці шляху В порожній квадрат кладе потрібну геометричну фігуру. • 3. Дитина простежує шлях. В кінці шляху В порожній квадрат кладе квадратик потрібного кольору або відтінку. • 4. Дитина простежує шлях. В кінці шляху В порожній квадрат кладе потрібний блок Дьенеша. Викладає шлях гудзиками одного кольору (чергуючи за кольором; одного розміру і т. д.). <p style="text-align: center;">2. Гра «Геометричні планшети»</p> <p>Мета: розвиток дрібної моторики рук, мислення, уваги, простежуючої функції очей, знайомство із побудовою геометричних фігур, розвиток логічного мислення, конструктивних здібностей.</p> <p>Матеріал: дерев'яні планшети, канцелярські кнопки та</p>

	<p>гумки.</p> <p style="text-align: center;">Хід гри:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Натягни різнокольорові гумки на кнопочки такого ж кольору» 2. «Намалюй за допомогою гумок великі і маленькі геометричні фігури» 3. «Ялинку» 4. «Будиночок» 5. «Виклади візерунок за схемою» <p style="text-align: center;">3. Гра «Знайди кришечку за розміром»</p> <p>Мета: розвиток зорової і моторної координації.</p> <p>Матеріал: 4-6 пляшечок або банок різних розмірів з кришками (кришки можна зберігати в невеликому контейнері).</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <p>Знайти до різних за розміром пляшок кришки і закрутити їх.</p> <p style="text-align: center;">4. Ігри з прищіпками</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мета: Розвиток навичку простежування очима за дією руки; розвиток уміння утримувати в полі зору зоровий стимул при виконанні зорової завдання; розвиток дотику і дрібної моторики; • Матеріал: прищіпки, мотузка, геометричні фігури, різні зображення. <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <p>1 варіант: діти прикріплюють прищіпки на одяг один до одного, потім з зав'язаними очима знімають прищіпки один з одного.</p> <p>2 варіант: дитина прикріплює прищіпки до предметних зображень.</p> <p style="text-align: center;">5. Гра «Чарівне скло»</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мета: Формування вміння користуватися олівцем; розвиток уміння проводити лінії (прямі, косі, вигнуті) від заданого початку до заданого кінця, між кордонами, за зразком; розвиток уміння з'єднувати точки прямою лінією; <p>Матеріал: чарівне скло, олівець, аркуш паперу із зображенням.</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <p>Дитина обводить предмет, дивлячись через «чарівне скло».</p>
	1. Гра «Намисто»

<p>3. Розвиток ручної моторики</p>	<p>Мета: розвиток дрібної моторики, координації; розрізнення предметів за формою і кольором; концентрація уваги.</p> <p>Матеріал: нитки, гудзики різного розміру й різного кольору.</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <p>Ведучий пропонує дитині зробити намисто. Можна запропонувати зробити намисто за зразком, а гудзики підібрати за формою й кольором.</p> <p style="text-align: center;">2. Гра «Піймай м'ячик»</p> <p>Мета: розвиток координації рухів пальців і кистей рук, збільшення амплітуди рухів у цих суглобах; розвиток швидкості реакції.</p> <p>Матеріал: дошка, поставлена на стілець, м'ячик.</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <p>Ведучий або інший учасник гри котить із гірки м'яч. А інший ловить його внизу. Після цього гравці міняються місцями.</p> <p style="text-align: center;">3. Гра «Різнокольорові прищіпки»</p> <p>Мета: розвиток дрібної моторики рук; навчання розрізнення кольорів; розвиток уваги.</p> <p>Матеріал: 2 набори кошиків із дерев'яними прищіпками (12 шт.). Прищіпки пофарбовані в один із чотирьох кольорів (червоний, жовтий, синій, зелений) — загалом 12 прищіпок, по три кожного кольору. Кошик можна замінити чашкою або тарілкою, пластмасовим відром. Головне, щоб прищіпки легко чіплялися до країв.</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <p>У ведучого й дитини є по одному кошику з кольоровими прищіпками. Ведучий бере кошик, ставить його на стіл і просить дитину подати йому прищіпку й назвати її колір. Якщо малюк не може назвати колір, то ведучий називає його сам. Потім ведучий показує, як трьома пальчиками можна причепити прищіпку до краю кошика. Коли дитина засвоїла цю дію й зможе легко чіпляти прищіпки (наприклад, усі прищіпки одного кольору) і називати їхні кольори, їй дають завдання причепити прищіпки в певній послідовності за кольорами або причепити їх у тій самій послідовності, як на кошику у ведучого.</p>
---	--

Варто звернути увагу на те, що ведучий має чіпляти прищіпки трьома пальцями, тому що дитина повинна бачити правильні рухи..

4. Гра «Знайди сюрприз»

Мета: розвиток дрібної моторики рук, координації рухів; навчання терпіння.

Матеріал: фантики (10—15 шт.), дрібні предмети (значки, гудзики й т. ін.), повітряна кукурудза, горіх.

Хід гри

Ведучий загортає значок у чотири-п'ять фантиків. Дитина має розгорнути всі фантики, обережно скласти їх і отримати приз. Дитині пропонують два-три «сюрпризи».

5. Гра «Різнокольоровий м'яч»

Мета: розвиток дрібної моторики пальців рук, посидючість, вчити зміщувати кольори, закріплювати прийоми ліплення

Матеріал: дошка ліплення, пластилін, стеки, серветка

Хід гри

Запропонувати дітям від шматочків пластиліну різних кольорів з допомогою пальчиків відщипнути маленькі шматочки. Розминати їх в руках, з'єднавши разом, до тих пір, поки пластилін не стане м'яким. Потім скачати з цього шматочка кульку. З допомогою стека намалювати на поверхні кульки лінії, щоб він був схожий на м'яч.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА СКЛАДАННЯ ЗВІТУ

Форма звіту студента про педагогічну практику

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

ЗВІТ

Студента
(П.І.Б.) _____

курсу _____ групи _____

Факультету дошкільної та корекційної освіти ХГПА

Терміни практики з « _____ » _____ 20__ р по « _____ » _____ 20__ р

База _____ практики

Методист _____
дефектолог _____

ЗМІСТ РОБОТИ

Позитивні сторони практики (дізналися, побачили, навчилися):

Труднощі, які відчувають на практиці

Зауваження та пропозиції щодо проведення практики

Студент (підпис) _____ / П.І.Б. _____

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ ЗАНЯТТЯ ПЕДАГОГА

1. Тема, мета, обладнання.
2. План заняття.
3. Форми організації діяльності дітей на занятті.
4. Розвиток мислення та інших пізнавальних функцій на занятті.
5. Керівництво розвитком мовлення на занятті (наявність спеціальних прийомів і ситуацій розвитку мови, використання природних ситуацій для розвитку мови).
6. Мовленнєва активність дітей на занятті.
7. Відповідність запрограмованим освітнім цілям заняття.
8. Реалізація виховних завдань на занятті.
9. Відповідність використаного дидактичного матеріала визначеній меті заняття.
8. Результативність заняття.
9. Педагогічні висновки, побажання до вдосконалення заняття.

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ЩОДЕННИКА З ПРАКТИКИ

Міністерство освіти і науки України
 Департамент науки і освіти
 Харківської обласної адміністрації
 Комунальний заклад
 «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
 Харківської обласної ради

Факультет дошкільної і спеціальної освіти та історії

Кафедра спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти

Спеціальність 016 Спеціальна освіта. 02 Корекційна психопедагогіка

Ступень вищої освіти бакалавр

ЩОДЕННИК З ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Здобувача – практиканта _____

(ім'я по батькові прізвище)

Форма навчання _____

Курс _____

Група _____

Вид (тип) практики: _____

Терміни практики: з _____ р. по _____ р.

Найменування освітнього закладу _____

П.І.Б., посада керівника практики від академії _____

(Прізвище, Ім'я, По батькові, посада, наукова ступінь, наукове звання)

Керівник практики від освітнього закладу: _____

(Прізвище, ім'я, по батькові, посада)

Навчальне видання

Укладачі

Ольга Тельна

Алла Яцинік

Олена Потамошнієва

Методичні настанови
«ПРОПЕДЕВТИЧНА ПРАКТИКА»